

Actieplan gezelschapsdieren

Gouda stimuleert het welzijn van huisdieren

Zo'n 60% van de Nederlandse huishoudens heeft een huisdier (cijfer 2017). In Gouda leven naar schatting ruim 3.000 honden en ruim 4.000 katten (2019). Dierenbezitters hebben een grote invloed op het leven en de leefomstandigheden van hun huisdier. Veel gezelschapsdieren belanden helaas in het asiel of in andere opvang, bijvoorbeeld wanneer ze zwerven, in beslag worden genomen of worden verwaarloosd.

De gemeente heeft op dit gebied vooral verplichtingen en mogelijkheden vanuit de wettelijke kaders die er gesteld zijn. Daarnaast heeft zij ook een *preventieve* taak: het actief bevorderen van dierenwelzijn en overlast en problemen voor gehouden huisdieren voorkomen. Zij kan tegengaan dat Gouwenars een dier aanschaffen dat niet bij de woon- of leefsituatie past. Dat voorkomt dierenleed en bespaart geld.

[quote tussen tekst]

De overheid heeft een rol wanneer een dierenbezitter, om welke reden dan ook, zijn of haar verantwoordelijkheid niet kan of wil nakomen en het welzijn van het dier in gevaar komt.

De gemeente heeft ook een *voorlichtende* taak: het moet voor Gouwenars duidelijk zijn waar zij met hun huisdieren naartoe kunnen als er problemen ontstaan, bijvoorbeeld door ziekte of opname in een zorginstelling.

Actie

- De gemeente Gouda steunt het verzoek via de VNG¹ om meer bevoegdheden voor de gemeente om dierenwelzijn te bevorderen.
- Gouda brengt in beeld welke eventuele aanpassingen nodig zijn als gevolg van de evaluatie van de Wet Dieren voor het welzijn van dieren.
- Gouda zorgt dat alle informatie en voorlichting over dierenwelzijn, aanschaf, verzorging, medische kosten, castratie, chippen, broedfok, wat te doen bij mishandeling, het (kunnen) afstaan van een dier en adequate opvang van (huis)dieren **gebundeld en makkelijk vindbaar** is voor alle inwoners, dus ook in eenvoudige taal.

Wat gaat de gemeente verder doen?

In het kort:

1. De aanschaf van gezelschapsdieren via winkels, markten en internet ontmoedigen
2. Het verplicht chippen en castreren² van (zwerv)katten bevorderen
3. De bijdrage aan dierenopvangcentra baseren op een eerlijker financieringsmodel
4. Daarbij ook de opvang van kleine huisdieren, exotische dieren en reptielen verbeteren
5. Hulp bieden bij afstand doen van een dier
6. Voorkomen dat dieren door financiële oorzaken geen medische zorg krijgen
7. Het welzijn van huisdieren van ouderen actief bevorderen

¹ <https://vng.nl/nieuws/gemeenten-vragen-om-meer-bevoegdheden-voor-dierenwelzijn>

² In geval van castratie wordt bedoeld het onvruchtbaar maken van mannelijke én vrouwelijke dieren

8. Adequaat handelen bij verwaarlozing en mishandeling van dieren
9. Adequaat handelen bij verwaarlozing en mishandeling als gevolg van de 'cirkel van geweld'
10. Het Gouds hondenbeleid vaststellen

1. De aanschaf van gezelschapsdieren via winkels, markten en internet ontmoedigen

De omstandigheden voor levende dieren op markten en in winkels zijn vaak zodanig dat het dierenwelzijn eronder lijdt. Vaak is het onduidelijk waar honden, katten, konijnen en knaagdieren vandaan komen. Ook komt het voor dat ze via malafide handelaren worden verkocht.

De gemeente kan de verkoop van dieren in dierenwinkels niet verbieden. Zij kan wel aansturen op doorverwijzing naar dierenopvangcentra voor adoptie. Ook zijn via een convenant afspraken te maken om de verkoop van dieren te beperken.

[quote tussen tekst]

De gemeente kan helpen voorkomen dat Gouwenaars een dier aanschaffen dat niet bij de woon- of leefsituatie past.

Voorlichting en beperking van impulsaankopen via overige maatregelen, moeten ervoor zorgen dat mensen geen aankopen doen waar ze spijt van krijgen. En dat ze dieren niet bij een dierenwinkel kopen, maar bij een asiel of erkende fokker, waarbij het welzijn en de gezondheid van de dieren voorop staan. Zo wordt tegengegaan dat een dier een zwerfdier wordt, wat veel dierenleed en kosten bespaart.

Acties

- *De gemeente dringt bij de landelijke overheid aan op een verbod op verkoop van dieren via internet, in dierenwinkels, tuincentra en andere locaties die impulsaankopen en onverantwoorde verkoop van dieren bevorderen.*
- *De gemeente gaat dierenbeurzen tegen.*
- *De gemeente stimuleert de samenwerking met dierenasiels en dierenwinkels. Enerzijds om het herplaatsen van asioldieren via winkels mogelijk te maken en anderzijds om de verkopers inzicht te geven in het risico van commerciële verkoop: het weer wegdoen van dieren.*
- *De gemeente controleert frequent of de verkopers de wettelijke verplichtingen naleven.*
- *De verkoop van exotische dieren wordt aan banden gelegd via landelijke huisdierenlijsten. Zolang deze lijsten nog niet van kracht zijn, neemt de gemeente het voortouw in de bescherming van het welzijn van deze dieren. Dat doet zij door aan verkopers duidelijk te maken dat exotische dieren niet geschikt zijn om als huisdier te houden, en bij hen aan te dringen op het staken van de verkoop.*
- *De gemeente sluit mede daartoe een convenant met dierenwinkels en tuincentra dat tot doel heeft om het welzijn van huisdieren te verbeteren en de verkoop van levende dieren aldaar op termijn te stoppen. In het convenant met dierenwinkels wordt ook vastgelegd dat zij voorlichting geven over de vaak specialistische verzorging die exotische dieren nodig hebben.*
- *De gemeente sluit in de handhaving aan bij het beleid van de landelijke overheid die de richtlijnen voor broedfokkers heeft aangescherpt, het verbod op fokken op puur uiterlijke*

kenmerken (doorfokken) heeft aangescherpt en een verbod op import voor doorgefokte dieren gaat implementeren.

- *De gemeente geeft proactief voorlichting over verantwoorde aanschaf en verzorging van dieren uit de broedfok en over illegale handel en broedfok.*

2. Het verplicht chippen en castreren van (zwerf)katten bevorderen

Het is nog niet wettelijk verplicht om katten te chippen. Dat staat de bevordering van dierenwelzijn echter ernstig in de weg. Er lopen sinds 2021 dan ook pilots Alphen aan den Rijn en Amsterdam waarbij de gemeente het chippen van katten verplicht mag stellen en helpen bevorderen.

Castratie van katten is daarnaast belangrijk om de (zwerf)kattenpopulatie onder controle te houden in de stad. Een groot deel van de zwervkatten die worden gevangen, komt terecht in het dierenasiel, die de verzorging en castratie op zich neemt. Verwilderde katten worden na castratie teruggezet in hun eigen omgeving. Kittens worden op zeer jonge leeftijd gecastreerd, om zo ongewenste nestjes te voorkomen.

Het stimuleren van castratie van katten onder kattenbezitters is een goede zaak, dat gebeurt op dit moment al. Castratieacties worden in samenwerking met bijvoorbeeld de dierenbescherming, dierenambulance, en dierenasiels georganiseerd.

Acties

- *De gemeente ondersteunt voorlichtingscampagnes, chipacties en castraties van katten.*
- *De wethouder stuurt (via de VNG) bij de minister aan op een centraal registratiepunt (zonder tussenkomst van private databanken) voor gechipte honden en katten.*
- *De wethouder stuurt (via de VNG) aan op een landelijke regeling (verplicht chippen voor katten) bij de Rijksoverheid waarbij de geleerde lessen uit Alphen en Amsterdam worden betrokken.*

3. De bijdrage aan dierenopvangcentra baseren op een eerlijker financieringsmodel

Centra voor dierenopvang doen meer dan het opvangen van zwervdieren voor minimaal 14 dagen (hun wettelijke verplichting). Ze bieden ook aanvullende zorg. Ook hebben ze een functie in het opvangen van zeer moeilijk plaatsbare dieren en steken ze veel tijd, energie en dus geld in het opvoeden van honden met gedragsproblemen om deze voor herplaatsing geschikt te maken. Voor dit werk zijn de dierenopvangcentra grotendeels afhankelijk van particuliere giften en vrijwilligers.

De gemeente levert momenteel een financiële bijdrage aan de opvang van dieren, in ieder geval voor de wettelijke taken. De belangrijke andere functies van de dierenopvangcentra worden daarbij echter over het hoofd gezien, terwijl ze juist toegevoegde waarde hebben voor het Goudse dierenbeleid.

Actie

- *De gemeente informeert zich (in VNG verband) wat het in 2013 aan de Tweede Kamer toegezegde landelijke beleid voor dierenopvang is en welke financiële middelen daarbij horen.*
- *De gemeente vergoedt indien nodig de kosten die het asiel maakt voor verzorging, transport, medische behandeling, chippen en/of castratie, gedurende de eerste 14 dagen na aankomst van het dier in het asiel.*
- *De gemeente werkt ondertussen naar een structureel financieringsmodel toe dat past in het brede dierenwelzijnsbeleid van de stad en niet alleen voor de wettelijke taak. Hierbij dienen als uitgangspunt het rekenmodel van de Dierenbescherming en het principe: vaste vergoeding + een vergoeding per dier.*
Uiterlijk november 2024 legt de gemeente dit ter besluitvorming voor aan de Raad.

4. Daarbij ook de opvang van kleine huisdieren, exotische dieren en reptielen verbeteren

Niet alleen katten en honden, maar ook de (il)legaal gekochte exotische dieren (zoals vogels en reptielen) en sommige kleine zoogdieren zoals konijnen, komen soms als zwerfdier op straat terecht. Deze moeten worden opgevangen. De dierenambulance is niet wettelijk verplicht om reptielen op te halen en de gemeente Gouda heeft geen eigen reptielenopvang. Het is zowel in het belang van de dieren als in het belang van bewoners van de stad dat we de opvang van deze dieren regionaal en structureel goed regelen met de goede opvanglocaties.

Acties

- *De gemeente gaat met relevante dierenbeschermingsorganisaties in overleg om een oplossing te vinden voor de opvang van kleine zoogdieren, in het bijzonder knaagdieren- en konijnen.*
- *De gemeente gaat met de dierenbescherming en de dierenambulance in overleg om een structurele oplossing te vinden voor de opvang van reptielen in de regio.*
- *De gemeente legt uiterlijk in december 2023 de resultaten daarvan voor aan de Raad.*

5. Hulp bieden bij afstand doen van een dier

Wanneer de huisdiereigenaar dan toch afstand doet van zijn of haar dier, is het van belang dat het niet op straat terecht komt, maar in een asiel. Het asiel vraagt daarvoor echter wel een vergoeding voor de opvang en verzorging. In het geval van zieke dieren, verschuiven de medische kosten ook van eigenaar naar het asiel.

Sommige eigenaren kunnen het afstandsbedrag niet betalen. De gemeente wil voorkomen dat zij op een andere manier van hun dier afstand doen dan aan het asiel, bijvoorbeeld door het achter te laten in een park. Daarom is financiering van een noodvoorziening wenselijk.

Actie

- *De gemeente vergoedt de kosten voor afstandsdieren waarvan de eigenaar aantoonbaar niet voldoende geld heeft om deze te betalen.*

6. Voorkomen dat dieren door financiële oorzaken geen medische zorg krijgen

Bijna 60% van de huisdiereigenaren met een minimuminkomen geeft aan dat ze om financiële redenen wel eens hebben afgezien van een dierenartsbezoek. Dit komt niet ten goede aan het welzijn van de dieren.

De gemeente onderneemt dan ook initiatieven zodat dergelijke situaties minder en liefst helemaal niet meer voorkomen. Zo kan zij bijzondere bijstand of middelen via de minima-pas beschikbaar stellen voor medische noodgevallen van dieren van minima. Op dit moment gebeurt dit nog niet.

Het komt helaas ook voor dat dieren worden geëuthanaseerd omdat de eigenaren medische kosten niet willen betalen. Dierenartsen moeten hiervan melding kunnen maken.

[quote tussen tekst]

Bijna 60% van de huisdiereigenaren met een minimuminkomen geeft aan dat ze om financiële redenen wel eens hebben afgezien van een dierenartsbezoek.

Acties

- *Gouda verleent structurele steun aan de zorg voor dieren van minima op kostenefficiënte wijze, bijvoorbeeld via het honoreren van aanvragen voor tegemoetkoming in medische kosten voor dieren van minima of op een andere, aanwijsbaar effectieve wijze.*
- *Gouda onderzoekt een constructie waarbij het mogelijk wordt om de bijzondere bijstand aan te wenden voor de (gedeeltelijke) vergoeding van medische kosten voor dieren van bijstandsgerechtigde minima.*
- *De gemeente gaat het chippen en castreren/steriliseren van katten van minima subsidiëren.*
- *De gemeente accepteert overigens ook niet dat dieren worden geëuthanaseerd, terwijl er wel financiële middelen zijn om hen te helpen. Aan dierenartsen wordt gevraagd dit te melden. De eigenaren ontvangen vervolgens een boete. Dit wordt opgenomen in de APV.*

Commentaar [WAvd1]: Er is geen bijzondere bijstand voor de kosten van de dierenarts mogelijk. Ook niet in een noodgeval. Tenzij er een medische- of psychosociale indicatie is voor de hulphond. Dan kan bijzondere bijstand beoordeeld worden.

Commentaar [KC(2R2)]: Waarom is dat niet mogelijk? Graag toelichting en uitleg wat dan wel mogelijk is, bijvoorbeeld opvoeren een bedrag voor dierenartskosten op 'Rotterdam-pas'

7. Het welzijn van huisdieren van ouderen actief bevorderen

Uit onderzoek blijkt dat ouderen met huisdieren een beter welzijn ervaren dan ouderen die geen dieren hebben. Tegelijkertijd kan dat grote spanning opleveren wanneer de gezondheid van een oudere het niet meer toelaat om zelfstandig te wonen. Het is dan de vraag of het huisdier mee mag verhuizen naar een bejaarden- of verzorgingshuis en daar (eventueel samen met de eigenaar) goede huisvesting en verzorging krijgt. De verzorgende instantie heeft in zo'n situatie een belangrijke taak in screening en advisering. Ook de familie of het netwerk van de oudere heeft een rol, vooral wanneer de oudere niet meer in staat is om de zorg alleen te dragen.

Actie

- *De gemeente bespreekt dierenwelzijn met zorginstellingen zoals thuiszorgorganisaties en verzorgingshuizen, en stelt indien nodig een protocol op wat onderdeel uitmaakt van de afspraken met de zorginstellingen. Die afspraken omvatten onder andere: contact met familie of de Dierenbescherming wanneer wordt vermoed dat een dier niet de verzorging krijgt die het nodig heeft en het aanstellen van een centraal aanspreekpunt op elke locatie van de zorginstelling. Ook voorlichting aan ouderen over hun rechten en plichten ten aanzien van het houden van huisdieren in hun woonsituatie is een aandachtspunt.*

8. Adequaaf handelen bij verwaarlozing en mishandeling van dieren

Gezien het aantal meldingen van dierenmishandeling en -verwaarlozing is zowel structurele aandacht voor preventie als voor het treffen van maatregelen nodig. Uit de meldingen blijkt dat het vooral gaat om slechte huisvesting, onvoldoende verzorging (te weinig eten geven, geen vachtverzorging), onthouden van medische zorg, verwaarlozing (het dier te vaak en te lang alleen laten, niet uitlaten), lichamelijke mishandeling (zoals slaan, schoppen), structureel opsluiten in een bench en dumping/achterlating van dieren. Het komt ook voor dat dieren onverzorgd achterblijven in woningen waar de eigenaar zelf niet meer aanwezig is. Bij een ongeval bijvoorbeeld, bij opname in een ziekenhuis of andere zorginstelling (al dan niet gedwongen), psychische problemen of verslavingsproblematiek.

Verwaarlozing en mishandeling van dieren kan leiden tot ernstige vervuiling, stank, brandgevaar of dierplagen. In sommige gevallen blijkt tijdelijke herplaatsing naar familie of voorlichting dan te helpen. Maar het is niet uit te sluiten dat de handhavende autoriteit na toestemming van de Officier van Justitie zal overgaan tot in beslagname en er zo een nieuwe eigenaar kan worden gezocht³. Ook zal het zo zijn dat er een houdverbod gaat komen voor de zeer ernstige gevallen.

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) zorgt voor de bewaring van in beslag genomen goederen en dieren en besteedt de opvang van die dieren aan. In de praktijk blijken de regels omtrent inbeslagname of inbewaringneming echter niet bekend bij de eerstelijns hulpdiensten, zoals de politie of de gemeente zelf. Verwaarloosde dieren blijven hierdoor te lang in dezelfde situatie zitten. Dit is te voorkomen met betere voorlichting.

Om de overlast in de buurt tegen te gaan en te voorkomen dat het aantal dieren in onverantwoorde mate toeneemt, is het bovendien mogelijk om het aantal toegestane huisdieren per huishouden te maximeren via de APV.

[quote tussen tekst]

Verwaarlozing en mishandeling van dieren kan leiden tot ernstige vervuiling, stank, brandgevaar of dierplagen.

Acties

- De gemeente legt in de APV een maximaal te houden aantal huisdieren vast en onderzoekt welke bestaande puntenmodellen hiervoor kunnen worden gebruikt.
- De gemeente overlegt met de landelijke overheid welke rol zij heeft bij het voorkomen van verwaarlozing van dieren. En ook wat zij kan doen binnen het komende, permanente houdverbod bij geconstateerde en veroordeelde gevallen van ernstige verwaarlozing.
- De gemeente zorgt samen met dierenorganisaties, de politie, de Landelijke Inspectie Dienst en boa's dat de regels en het handelingsperspectief rondom verwaarlozing en mishandeling van dieren helder zijn, van voorlichting tot aan inbeslagname.

³ Indien een dier niet in beslag is genomen, blijft het eigendom van de eigenaar. Deze kan dan nog een jaar na opname in het asiel aanspraak maken op het dier. Als hier geen duidelijk protocol is gevolgd met betrekking tot oorzaken en oplossingen in het specifieke geval, is er een grotere kans dat de problemen terugkeren.

- Met RVO en de door RVO gekozen opvanginstellingen van dieren wordt overlegd of een structureel noodfonds voor de crisisopvang nodig is, in het geval dat de kosten voor opvang niet op de eigenaar kunnen worden verhaald zodat het dier altijd de juiste verzorging krijgt.

9. Adequaat handelen bij verwaarlozing en mishandeling als gevolg van de 'cirkel van geweld'

Verwaarlozing en mishandeling van dieren staan meestal niet op zichzelf, zo blijkt. Het vindt vaak plaats in een omgeving waar ook andere vormen van geweld voorkomen. Uit meerdere wetenschappelijke artikelen blijkt dat in meer dan de helft van de gevallen van huiselijk geweld ook dierenmishandeling plaatsvindt. Ook andersom moet het verband niet worden onderschat: 40% van de mensen die hun dier ernstig mishandelen, richten hun agressie vaak ook op gezinsleden. Dit verband wordt ook wel de 'cirkel van geweld' genoemd. Dierenmishandeling kan dus een belangrijk signaal zijn dat niet mag worden gemist en om een helder handelingsperspectief vraagt.

Daarbij komt dat mensen en dieren langer in gevaarlijke gewelddadige situaties blijven dan nodig is, wanneer zij geen oplossingen weten voor hun dieren. Of dat zij zelfs gedwongen hun geliefde huisdieren moeten achterlaten. Het hebben van huisdieren moet geen obstakel vormen in de beslissing om te vluchten uit een gewelddadige relatie.

Bevindingen uit onderzoek benadrukken de noodzaak tot goede samenwerking en kennisuitwisseling tussen hulpverleners (o.a. Veilig Thuis), huisartsen, toezichthoudende ambtenaren, politie en dierenwelzijnsorganisaties en opvangcentra.

[quote tussen tekst]

40% van de mensen die hun dier ernstig mishandelen, richten hun agressie vaak ook op gezinsleden.

Acties

- De gemeente bevordert informatie-uitwisseling tussen organisaties die dierenmishandeling bestrijden en organisaties die zich bezighouden met sociale problematiek (kindermishandeling of huiselijk geweld).
- De gemeente brengt het rapport 'Huiselijk geweld en dierenmishandeling in Nederland' of actuelere informatie onder de aandacht gebracht van het Steunpunt Huiselijk Geweld, huisartsen, dierenartsen en politie.
- De gemeente volgt de verrichtingen van de Taskforce Huiselijk Geweld en Dierenmishandeling, zoals het realiseren van gecombineerde opvangmogelijkheden voor slachtoffers en hun huisdieren (door dierenbeschermingsorganisaties en opvanginstanties slachtoffers) en implementeert 'best practices'.

Commentaar [WAvd3]: De politie meldt Huiselijk Geweld bij Veilig Thuis en dierenmishandeling bij de dierenbescherming. Veilig Thuis werkt samen met de dierenbescherming en er wordt ook aan de dieren gedacht als er niemand meer thuis is. Per casus is verschillend wat dan de beste oplossing is.

10. Het Gouds hondenbeleid vaststellen

In onze stad worden ruim 3.000 honden gehouden. Het huidige beleid voor honden betreft een aanlijngedod, opruimgedod en het heffen van hondenbelasting. Voor het welzijn van mens en hond is het van belang om een gedegen beleid te voeren dat meer ruimte geeft aan welzijn van honden en hun verantwoordelijken.

Acties

- *Gouda stelt een nieuw hondenbeleid vast zoals dat staat beschreven in bijlage I bij deze dierenwelzijnsnota.*